باشتر وایە ووشەی خیانەت قەدەغە کرێت

ئەمجەد غەفور
ghafur@ukonline.co.uk

ئازادی ئینسان، رێزو شەخسیەت‌و حەیسیەت‌و هەستی ئیسنانی، لە چوارچیوەو سایەی زالبونی بزوتنەوەی ناسیۆنالستی‌و مەزهەبیدا، هەمیشە بە دەردێکی وەها چووە، بە ناشیرینترین شیوەی زولم‌و چەوسانەوەو زەلیلی لە ژیانی بەشەریەتدا خۆی پێ نیشانداوین.

ئەو بزووتنەوانە، ناسیۆنالستی‌و مەزهەبی، هەمیشە پەنایان بردووە بۆ دواکەوتوترین پەیوەندیەکانی نێو کۆمەلگە، لە پیرۆز راگرتنی پەیوەندی خێلەکی‌و تائفی، پشتگیری‌و بەرگری لە پیاو سالاری، بەرز راگرتنی درۆشمی نەتەوایەتی، توندکردنەوەی نەژاد پەرستی، کردنی شەریعەی ئیسلامی بە دەستوورو یاسا، ئەولەیەت بۆ پاراستنی خاك‌و ئاوو ئاسمان‌و دارو درەخت‌و خوداو مزگەوت، بە دەوری فریودان بۆ فیداکاری‌و خودکوشی ئیسنان‌و "کەم بژی‌و کەل بژی" پێشیل کردنی ئیرادەو ماف ئیسنان، هەلسورانی سیاسیان ئەنجام داوەو دەسەلاتی سیاسیان بەریوە بردووە.

ئیسنان لای ئەو بزووتنەوانە هەردەم بێ بایەخ‌و هیچ بووە لە بەرامبەر ئایدۆلۆژیاو نەتەوەو نیشتمان‌و خوداکان‌و عەشیرەت..دا، ئینسان هەر لە تەمەنی منالیەوە هیچ ئختیاریکی نییە، بەرگی نەتەوەیی لە بەر دەکەن، کلاوی دینی دەکرێتە سەرو مەلەوانی لە خەیالاتی ئاسماندا فێر دەکەن، خەنجەری عەشیرەتی دەکرێ بەقەدا‌و فێری تۆلە سەندن دەکرێت، تەزبیحی باوکی دەکەنە مل، وە دەبێت رێز لە هەموو ئەمانە بگیرێت‌و پیرۆز را گیرێن و خیانەت بەرامبەریان نەکەین، خیانەت کردن بەو موقدەساتانە چارەنوسی ئینسان دەخاتە بەردەم ماف ئەشکنجە، ترۆکردن، ریسوابون، هەلواسین یا گەر هیچیان نەتوانرا دەرهەقی بکرێت، هەلاتن‌و خودکوشی یەخەی پێ دەگرێت.

مۆری خیانەتکاری دەردو بەلای بەسەر ئینساندا هیناوە، لە وولاتیکدا دەژین بە بێ ئیختیارو ئارەزووی خۆمان دەبێ لە پێناویدا بجەنگین‌و سنورەکانی بپاریزین ، خۆبەخت کردن‌و پالەوانیەتی خۆت لە ریزی پیشەوەی بەرەی شەردا بنوێنیت، گەر وەها نەکەیت، ترسنۆك‌و خیانەت کاریت‌و سزای مەرگ دەدرێت، هەشت سال جەنگی ئیران‌و عیراق، جەنگی خەلیج، ئینسانی لە عیراقدا لە نیوان مەدالیای"شەهید" بوون، حوکم بە مەرگی خیانەتدا لە قالب دابوو.

ووشەی خیانەت داهینانی چینی بالاو سەردەستە بۆ پارساتنی خاوەنداریەتی تایبەت‌و بەرگری لە سەرمایەداری‌و چەسپاندنی دەولەتی بۆرجوازی‌و دەسەلاتی ئیستبدادی‌و سەپاندنی عەقیدە بە هەر قیمەت. ئەم ووشەی خیانەتە وەها تەشەنە پێ ئەدەن دەیکەنە سونەتیکی کۆمەلایەتی‌و عەقلیەتی کەسەکان، کە بیر نەکەنەوە لە خەویشیاندا خیانەت بکەن، لەبەر ئەوەی مولکیەت لە کۆمەلگەی سەرمایەداریدا موقدەسە هەموو ئایدۆلۆژیەك بۆ بەرگری لە مولکیەت موقدەس دەبێت.

موقدەساتەکان لە کۆمەلگەدا ریز دەبن‌و باق‌و بریق‌و رەنگاو رەنگ دەکرین‌و ژیانی ئینسانەکانی پێ ئاورشێن دەکەن، بەرگری لە نیشتمان‌و خۆشم ئەویێ وولاتەکەم دەکەنە سرودو هەموو رۆژی بانگی پێ ئەدەن‌و بەزۆر دەی ئاخننە ناو قولایی گوێتەوە، ئەگەر بەرگری لە نیشتمان نەکەیت‌و وولاتەکەت خۆش نەویێت‌و خزمەتی نەکەیت‌و خۆتی بۆ بەکوشت نەدەی، خیانەت کاریە، ئیسلام‌و فەرزەکانی ئیسلامی‌و ئەحکامی ئیسلامی تیکەل بەخوێن‌و جەرك‌و هەناوت دەکەن‌و هەموو ئحساساتەکانتی پێ چەور دەکەن، جێ بەجێی نەکردنی واجباتەکان‌و لە دین وەرگەران‌و خۆ نەتەقاندنەوە خیانەت کاریە، ژن میردەکەی بەدلَ نەبێت‌و حەز لە پیاویکی تر بکات خیانەت کارە.

فەرهەنگی ترس لە خیانەتکاری بەجۆریك لە ناو رەوشت‌و زهنی بەشەرکاندا ریشەی داکوتاوە، وەك نەخۆشیەکی ساری‌و کوشندە لە نیو چەپەکانیشدا بێ کاریگەر نەبووەو خراپی بەسەر هیناون، وازهینان لە سیاسەت‌و دوور کەوتنەوە لە ریکخراوەکانیان مایەی شکاندن‌و ریسواکردنی شەخسیەتەکانیان بووە.

خیانەت‌و خیانەت کاری تەعبیریکە ئازارو ئەشکەنجەی ئیسنانی پێ دراوە، دەورو ئیرادەی کەسەکانی زەوت کردووەو بێ دەسەلاتی کردون، ئیختیاری بۆچون‌و بیروباوەری جیا لە ئینسانەکان دەسەنێتەوەو دەیکاتە زەلیل‌و دیلی عەقیدەیەکی باوو زال، ووشەی خیانەت هەتا بلێی روخساریکی ناشرین‌و بۆگەن‌و ئازار دەهەندەو فایرۆزیکی کوشندەیە، میژوویەکی جینۆسایتی‌و پر دەردو بەلای بۆ بەشەریەت نوسیوەتەوە، بۆگەنترین‌و دواکەوتوترین دیاردەومەسەلەو عەقیدەی دژی ئینسانیت بۆ دەکەنە پیرۆزو بە قەلغانی ووشەی خیانەت دەیان پارێزن.

به كار هینانی ووشەی خیانەت دەردوبەلایەكی ئەوندە گەورەو ناشرینە هەر لە ئاستی فەتواو سزای ئعدامو ئەنفالدایە، بەراستی بیركردنەوەی جدیو كاری باشی دەویت كۆمەلگەی لێ بپاریزینو ریگەی بەكارهینانی نەدەین، ئەو ووشانە دژی ئینسانین، دەبیت قەدەغە بكرینو ئەوانەی بەكاری دەهینن پیویستە ریسوا بكرینو بدرێن بە دادگا.

لە كاتیكدا بە سەدان هەزار ئنسان سنورەكان دەبەزینو ئەو خیانەتە بە سەر خۆیاندا قەبول دەكەن، چونكە ئەو هەلوێستو مەسەلەو عەقیدانەی بە زۆر دەرخواردیان ئەدەن، بۆیان هەزم ناكرێتو لەگەل سروشتی ژیانی ئینساندا رێك نایەتەوە، بەلام جەلال تالەبانی خاوەن تەجروبە لە شكستو ریسوا بون، كە ئیستا لە هەناویی سیاسەتو بەرژەوندیەكانی دەولەتی ئەمریكادا بۆتە سەرۆك كۆماری عیراق، وەك عادەتی شەخسی ناتوانیو خۆی پێ ناگیرێت گەر هیرشی نا ئیسنانی لە بەرامبەر ئاوارەكانی كەركوكدا وەك سەردەمی دەسەلاتی بەعس تەعبیر لی نەكات، هەر بەو زمانەش هەرەشە لە باقی خەلكی كوردستانیشی دەكات، بە ئاشكرا داوا لە خەلكی ئاوارەی كەركوك دەكات خۆیان بكەنە قوربانی سیاسەتو مەرامو بەرژەوەندیەكانی هەر دوو حیزبی كوردایەتی دەسەلاتدار لە كوردستاندا، هاوار دەكات كەركوك بە جێ نەهێلنو خۆیان و مالومنالو ژیانو حالیان بكەنە ژێر لافاویی شەری نەتەوەپەرستیو تائیفیەوە، دەفەرموێ بە جێ هیشتنی كەركوك خیانەتیكی گەورەیە، دیارە لە ئایندەشدا گەر لەبەر ئەو لافاوە پیسو چلكاوەدا خەلكی ئاوارە خۆیان نەگرنو هەلبێن، ئەوە خیانەتكاریەو خیانەتكاران بە سزای "شۆرش" دەگەن.

ئەم گوتارەی جەلال تالەبانی لە وەزعی ئیستای عیراقدا زیاتر دەمانخاتە بیری ئەوەی كە ژیانی خەلكی بەدەست ئەم ناسیۆنالستو ئیسلامیانەوە لە چ دۆزەخو رۆژیكی تاریكدایە، بەجیا لە دەسەلاتی جەردەییو گەندەلیان، ئاخۆ ژیانی خەلكی لە مەترسیو هەرەشەی كوشندەی بەرژەوەندی ململانێی سیاسی ئەو بزووتنەوانەدا، چاوەروانی چ بەلاو نەهامەتیو دەردی سەرییەكی تر دەبێت، چۆن قومارو یاری بە چارەنوسو ژیانی خەلكی دەكەنو خەریكن عیراق ویرانو ویرانتر دەكەن.

حەرەكتی ئازادی خوازیو ئیسنان دۆستیو رزگاری عیراق دەبێت فریای خۆی كەوێتو بە گژ تەواوی ئەم مەقولاتە بۆگەنو چلكنانەدا بوەستیتەوەو قەدەغەبونیان راگەیەنێت، ئەو كەسانەش بەكاری دەهینن، بە ئەهلی فەتواو خۆ ئامادەكەر بۆ كوشتن بناسێنرێنو داوابكەین بدرێن بەدادگا، ووشەی خیانەت لەو ووشە دێزو دژی ئینسانیانەیە تا زوو بەكارهینانی قەدەغەبكرێت، بە قازانجی بەشەریتو ئازادیو ئیسنان دۆستیە.